

AP 4 UDVIKLING I DÆKNINGSBIDRAG 2016

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Malkekøer med opdræt



I 2016 faldt dækningsbidraget for konventionelle bedrifter med stor race og jersey, mens økologerne fik fremgang.

I 2016 faldt dækningsbidraget med 1.300 kr. pr. årsko for de konventionelle bedrifter med stor race og knap 1200 kr. for konventionelle jerseybedrifter i forhold til 2015. Økologerne fik en fremgang i dækningsbidraget på 2.100 kr. pr. årsko. Spredningen i dækningsbidraget er stor mellem bedrifterne, og forskel i mælkeydelsen er den væsentligste faktor.

Laveste dækningsbidrag siden 2009

I 2016 opnåede konventionelle bedrifter med malkekøer af stor race i gennemsnit

KvægNøglen

KvægNøglen er et stærkt redskab til styring og optimering af mælkeproduktionen. KvægNøglen giver:

- Løbende dokumentation for udviklingen i staldens tekniske effektivitet og dækningsbidrag
- Opfølgning på målsætninger og budget for stalden
- Handlingsplaner og opfølgning på indsatsområder
- Benchmarking med andre bedrifter på

et dækningsbidrag på 9.016 kr. pr. årsko. Det er godt 1.300 kr. lavere end året før, se tabel 1. Den væsentligste årsag er et fald i mælkeprisen på 15 øre pr. kg EKM, hvilket har reduceret bruttoudbyttet med 1.560 kr. pr. ko. Dertil kommer en lavere tilvækstværdi på 300 kr. pr. ko. En lille fremgang i mælkeydelse på 68 kg EKM trækker i den positive retning med 145 kr. Alt i alt faldt bruttoudbyttet i 2016 med 1.720 kr. pr. ko i forhold til året før.

Stykomkostningerne faldt i 2016 med knap 400 kr. pr. ko. Det skyldes en lavere pris på kraftfoderet, en forbedring af energiudnyttelsen på 1 procentpoint og lavere øvrige stykomkostninger på 165 kr. pr. ko.

I 2016 var foderomkostningen pr. kg EKM leveret på 1,35 kr. Det er et fald på 3 øre pr. kg EKM. Dækningsbidraget pr. kg EKM blev i 2016 i gennemsnit på 0,87 kr., hvilket er det laveste niveau siden 2009.

landsplan.

KvægNøglen er også et ledelsesværktøj, som kan inddrage og motivere medarbejderne til at finde forbedringer i produktionen og følge op på dem. Medarbejderne skaber resultaterne i stalden, og KvægNøglen viser potentialerne og resultaterne.

TABEL 1. DÆKNINGSBIDRAG PR. ÅRSKO FOR KONVENTIONELLE MALKEKØR AF STOR RACE INKL. OPDRÆT FOR 2013-2016. TALLENE BYGGER PÅ OPCØRELSE AF DÆKNINGSBIDRAG I KVÆGNØGLEN

ÅR	2013	2014	2015	2016
Antal bedrifter	202	220	190	180
PRODUKTIONSGRUNDLAG				
Antal årskoer	210	211	221	240
Mælkeydelse, kg EKM leveret pr. årsko	9.671	10.038	10.353	10.421
PRISER				
Mælkepris, kr. pr. kg EKM	2,87	2,93	2,27	2,12
Kraftfoder, kr. pr. kg	2,65	2,45	2,34	2,25
Skrå og kager, kr. pr. kg	2,56	2,39	2,32	2,29
Korn og bælgrå, kr. pr. kg	1,43	1,25	1,12	1,16
Grovfoder, kr. pr. FEN	1,10	1,11	1,10	1,08
BRUTTOUTBYTTE				
Mælkeindtægt, kr. pr. årsko	27.717	29.384	23.537	22.135
Tilvækstværdi, kr. pr. årsko	2.815	2.574	3.124	2.824
- heraf værdiændring	-340	-245	503	55
Bruttoudbytte, i alt	30.532	31.958	26.661	24.960
STYKOMKOSTNINGER				
Foderomkostninger, kr. pr. årsko	15.012	14.714	14.247	14.018
Øvrige stykomkostninger, kr. pr. årsko	1.986	2.079	2.090	1.925
Stykomkostninger i alt, kr. pr. årsko	16.998	16.793	16.337	15.943
Dækningsbidrag, kr. pr. årsko	13.534	15.165	10.324	9.016
Foderomkostninger, kr. pr. kg EKM	1,55	1,47	1,38	1,35
Dækningsbidrag, kr. pr. kg EKM	1,40	1,51	1,00	0,87

Samme udvikling for konventionelle Jersey bedrifter

I 2016 opnåede konventionelle jerseybedrifter i KvægNøglen i gennemsnit et dækningsbidrag på 9.529 kr. pr. årsko. Det er 1.166 kr. lavere pr. årsko end i 2015, se tabel 2. Som med

konventionel stor race kan faldet primært forklares ved et fald i mælkeprisen, som har reduceret bruttoudbyttet med 1.625 kr. pr. ko. En lille fremgang i mælkeydelse og i tilvækstværdien betyder, at faldet i bruttoudbyttet reduceres til godt 1.500 kr. pr. ko.

Stykomkostningerne faldt i 2016 med 325 kr. pr. ko. Det skyldes en lavere pris på kraftfoderet, en forbedring af energiudnyttelsen på 1,5 procentpoint og lavere øvrige stykomkostninger på 75 kr. pr. ko.

I 2016 var foderomkostningen pr. kg EKM leveret på 1,24 kr. Det er et fald på 3 øre pr. kg EKM. Dækningsbidraget pr. kg EKM blev i 2016 i gennemsnit på 1,00 kr., hvilket også er det laveste niveau siden 2009.

Fremgang for økologerne

I 2016 opnåede økologiske bedrifter med malkekøer af stor race i gennemsnit et dækningsbidrag på 15.827 kr. pr. årsko. Det er 2.100 kr. højere end året før, se tabel 3. Den væsentligste årsag er en stigning i mælkeprisen på 21 øre pr. kg EKM, hvilket har øget bruttoudbyttet med 1.975 kr. pr. ko. Dertil kommer en fremgang i mælkeydelse på godt 300 kg EKM. Tilvækstværdien er stort set uændret. Alt i alt steg bruttoudbyttet i 2016 med godt 2.900 kr. pr. ko i forhold til året før. Stigningen i den økologiske mælkepris skyldes, at økologitillægget i 2016 i gennemsnit var 36 øre højere pr. kg EKM end i 2015.

Stykomkostningerne steg i 2016 med knap 900 kr. pr. ko. Det skyldes et øget foderbehov som følge af en højere mælkeydelse, en lidt højere foderpris og lidt lavere energiudnyttelse end året før.

I 2016 var foderomkostningen pr. kg EKM leveret på 1,80 kr. Det er en stigning på 3 øre pr. kg EKM. Dækningsbidraget pr. kg EKM blev i 2016 på i gennemsnit 1,68 kr., hvilket svarer til niveauet i 2014.

Stor spredning i dækningsbidrag

Figur 1 viser forskellen i det gennemsnitlige dækningsbidrag og andre nøgletal mellem grupperne med det bedste og det ringeste dækningsbidrag. Spredningen i dækningsbidragene for alle racer og driftsformer mellem bedrifterne er stor. Mælkeydelsen forklarer den største del af forskellen i dækningsbidraget.

For bedrifterne med konventionel stor race er der en forskel på 3.670 kr. i dækningsbidraget pr. årsko mellem bedrifterne i henholdsvis bedste og ringeste fjerdedel. For konventionelle bedrifter med jersey er der en forskel på 4.500 kr. pr. årsko mellem bedste og ringeste fjerdedel. For begge racer har den bedste fjerdedel i gennemsnit 1.600 kg EKM mere pr. ko end den ringeste fjerdedel. For begge racer gælder også, at forskellen i mælkepris mellem bedste og ringeste fjerdedel primært skyldes forskel i kvalitetstillæg.

TABEL 2. DÆKNINGSBIDRAG PR. ÅRSKO FOR KONVENTIONELLE JERSEYKØER INKL. OPDRÆT FOR 2013-2016. TALLENE BYGGER PÅ OPGØRELSE AF DÆKNINGSBIDRAG I KVÆGNØGLEN

ÅR	2013	2014	2015	2016
Antal bedrifter	56	59	61	55
PRODUKTIONSGRUNDLAG				
Antal årskoer	237	240	248	273
Antal årskoer i fuldproduktion	8 044	8 368	8 672	8 884

mælkeydelse, kg EKM levende pr. årsko	6.244	7.320	7.360	7.224
PRISER				
Mælkepris, kr. pr. kg EKM	2,99	3,05	2,37	2,20
Kraftfoder, kr. pr. kg	2,64	2,39	2,29	2,22
Skrå og kager, kr. pr. kg	2,42	2,24	2,32	2,20
Korn og bælgfrø, kr. pr. kg	1,35	1,18	1,08	1,06
Grovfoder, kr. pr. FEN	1,07	1,1	1,08	1,06
BRUTTOUDBYTTE				
Mælkeindtægt, kr. pr. årsko	26.784	28.565	22.529	21.017
Tilvækstværdi, kr. pr. årsko	1.602	1.498	2.174	2.195
- heraf værdiændring	-120	284	-567	114
Bruttoudbytte, i alt kr. pr. årsko	28.386	30.063	24.703	23.212
STYKOMKOSTNINGER				
Foderomkostninger, kr. pr. årsko	12.446	12.249	12.095	11.845
Øvrige stykomkostninger, kr. pr. årsko	1.716	1.808	1.913	1.838
Stykomkostninger i alt, kr. pr. årsko	14.162	14.057	14.008	13.682
Dækningsbidrag pr. årsko	14.225	16.006	10.695	9.529
Foderomkostninger, kr. pr. kg EKM	1,39	1,31	1,27	1,24
Dækningsbidrag, kr. pr. kg EKM	1,59	1,71	1,12	1,00



Som med konventionel stor race kan faldet i dækningsbidraget for jersey-bedrifter primært forklares ved et fald i mælkeprisen.

TABEL 3. DÆKNINGSBIDRAG PR. ÅRSKO FOR ØKOLOGISKE BEDRIFTER MED STOR RACE INKL. OPDRET FOR 2013-2016. TALLENE BYGGER PÅ OPGØRELSE AF DÆKNINGSBIDRAG I KVÆGNØGLEN

ÅR	2013	2014	2015	2016
Antal bedrifter	34	30	24	23
PRODUKTIONSGRUNDLAG				
Antal årskoer	222	211	209	236
Mælkeydelse lev., kg EKM pr. årsko	8.804	9.264	9.096	9.400
PRISER				
Mælkepris, kr. pr. kg EKM	3,40	3,47	3,12	3,33
Kraftfoder, kr. pr. kg	3,98	3,87	3,66	3,97
Skrå og kager, kr. pr. kg	5,56	5,38	5,46	5,26
Korn og bælgfrø, kr. pr. kg	2,14	1,91	1,86	1,98
Grovfoder, kr. pr. FEN	1,33	1,37	1,31	1,32
BRUTTOUDBYTTE				
Mælkeindtægt, kr. pr. årsko	29.954	32.163	28.368	31.304
Tilvækstværdi, kr. pr. årsko	3.067	2.751	3.515	3.573
- heraf værdiændring	11	-260	-530	62
Bruttoudbytte, i alt kr. pr. årsko	33.021	34.914	31.883	34.877
STYKOMKOSTNINGER				

Foderomkostninger, kr. pr. årsko	17.394	17.353	16.061	16.962
Øvrige stykomkostninger, kr. pr. årsko	2.015	2.086	2.096	2.088
Stykomkostninger i alt, kr. pr. årsko	19.409	19.439	18.157	19.050
Dækningsbidrag pr. årsko	13.612	15.475	13.725	15.827
Foderomkostninger, kr. pr. kg EKM	1,98	1,87	1,77	1,80
Dækningsbidrag pr. kg EKM	1,55	1,67	1,51	1,68

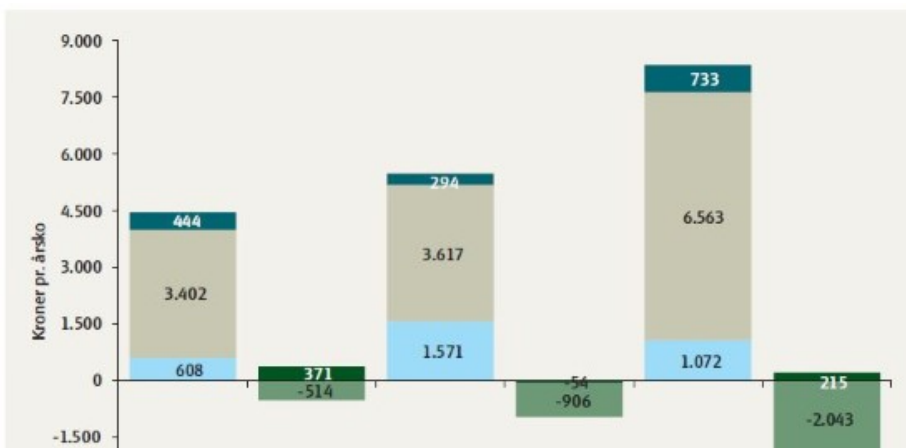
For jerseybedrifterne forklarer forskellen i tilvækstværdien en større andel af den samlede forskel i dækningsbidraget end for bedrifterne med stor race. Tilvækstværdi er generelt lavere for jerseybedrifter, men for gruppen, der ligger i bedste fjerdedel, er tilvækstværdien på niveau med bedste fjerdedel af de konventionelle bedrifter med stor race. Omvendt ligger tilvækstværdien for den ringeste fjerdedel hos jersey væsentlig under tilvækstværdien for bedrifterne med stor race i ringeste fjerdedel. Dette understreger, at også jerseybedrifter har potentiale til at optimere deres tilvækstværdi - blandt andet ved at arbejde med udsætnings- og holdbarhedsstrategi.

Da der kun indgår 23 økologiske bedrifter med stor race i datasættet, er disse splittet op i tredjedele i stedet for fjerdedele. På trods af dette, er forskellen mellem gennemsnittet af bedste og ringeste tredjedel på 6.540 kr. pr årsko. Den bedste tredjedel af økologerne har i gennemsnit 1.950 kg EKM mere pr. ko end den ringeste tredjedel.

Forklaringen på, at spredningen i dækningsbidraget pr. årsko hos økologerne er større end hos de konventionelle, er til dels den høje økologiske mælkepris, hvor forskellen i ydelsen slår stærkere igennem i det økonomiske resultat. Derudover er der også større spredning i mælkeprisen og foderomkostningerne for de økologiske bedrifter, end det er tilfældet for de konventionelle bedrifter.

Forskel i dækningsbidrag med samme foderomkostninger

Tabel 4 og 5 viser, hvad der driver forskellene i opnåede dækningsbidrag pr. årsko for de konventionelle bedrifter med stor race. Tabellerne viser udvalgte nøgletal for de fire fjerdedele, opdelt efter stigende dækningsbidrag pr. ko, hvor gruppe 1 er den ringeste gruppe og gruppe 4 den bedste. Som nævnt i ovenstående, er mælkeydelsen den vigtigste faktor til at forklare forskellen i bruttoudbyttet. Forskel i tilvækstværdi og mælkepris har mindre betydning, men løber dog op i 1.000 kr. i alt pr. ko mellem den ringeste og bedste fjerdedel.





Figur 1. Forskellen i dækningsbidrag mellem fjerdedelen med det bedste og fjerdedelen med det ringeste dækningsbidrag for stor race konventionel, og jersey konventionel, opdelt i indtægter og udgifter. Økologisk stor race viser forskellen mellem bedste og ringeste tredjedel.

Det er værd at bemærke, at på trods af store forskelle i mælkeydelsen pr. ko, så har de bedste kun foderomkostninger, der er en smule højere end de ringeste. Der er stort set ikke forskel på prisen på indkøbt foder mellem dækningsbidragsgrupperne. Derfor er energjudnyttelsen af foderet afgørende for, at det kun har været marginalt dyrere i foderudgifter at frembringe godt 3.800 kr. mere i mælkeindtægt og 600 kr. mere i tilvækstværdi mellem den bedste og dårligst placerede fjerdedel. En del af det ligger i en langt højere pris på slagtekøer og solgte levedyr i den bedste gruppe. Foderomkostningerne pr. kg EKM falder med stigende dækningsbidrag. Det hænger sammen med den ligeledes stigende mælkeydelse. Forskellen er 15 øre mellem den bedste og ringeste fjerdedel.



TABEL 4. DÆKNINGSBIDRAG PÅ KONVENTIONELLE BEDRIFTER MED STOR RACE, OPDELT EFTER STIGENDE DÆKNINGSBIDRAG PR. 2016. GRUPPE 1 HAR DET RINGESTE DÆKNINGSBIDRAG PR. ÅRSKO OG GRUPPE 4 DET BEDSTE. DATA ER FRA 180 BEDRIFTER I KVÆGNØGLEN.

GRUPPE	1	2	3	4
Bedrifter pr. gruppe	45	45	45	45
Antal årskøer	194	234	263	269
Årsopdræt pr. årsko	0,93	0,95	0,97	0,92
Mælkeydelse pr. ko, kg EKM, leveret	9.668	10.215	10.551	11.262
Mælkepris, kr. pr. kg EKM, leveret	2,10	2,11	2,14	2,15
Gns. pris, kr. pr. slagteko	6.305	7.061	7.205	7.854
KRONER PR. ÅRSKO				
Mælkeindtægt	20.303	11.582	22.536	24.149
Tilvækstværdi	2.459	2.769	3.008	3.067
Bruttoudbytte	22.762	24.352	25.544	27.216
Foderomkostninger	13.331	13.577	13.696	13.845
Dyrlæge, medicin og avl	1.194	1.230	1.135	1.116
Diverse omkostninger	1.361	1.164	1.059	1.068
Stykomkostninger	15.886	16.065	16.090	16.670
Dækningsbidrag	6.876	8.287	8.454	10.567

Dækningsbidrag	0,0/0	0,20/	7,424	10,340
Dækningsbidrag kr pr. kg EKM	0,71	0,81	0,90	0,94

Reducer dødeligheden og få bedre økonomi Forskellen i dækningsbidraget mellem grupperne skyldes mange faktorer, hvor den overordnede faktor er forskel på management. En årsag til manglende ydelse og tilvækstværdi kan ligge i sundheden i besætningen. Dødeligheden er en god indikator for, hvor godt det står til med sundheden i besætningen. I tabel 5 er dødeligheden vist for køer og kalve i de fire grupper. I gruppen med det ringeste dækningsbidrag er kodødeligheden 67 procent højere og kalvedødeligheden 1-180 dage dobbelt så høj sammenlignet med den bedste gruppe. Disse tal indikerer, at hvis man ønsker at forbedre mælkeydelsen og tilvækstværdien pr. ko, er det vigtigt at sætte ind de rigtige steder.

Udvikling siden 2014

I datasættet er der 127 konventionelle bedrifter med stor race, som alle er med i datasættet de seneste tre år. I dette afsnit fokuseres der på forskellen i udviklingen mellem den fjerdedel af bedrifterne, der i 2016 havde det bedste dækningsbidrag og den fjerdedel af bedrifterne, der i 2016 havde det ringeste dækningsbidrag. Med andre ord er det placeringen i 2016, som er bestemmende for, i hvilken gruppe bedriften er placeret i de to foregående år.

Tabel 6 viser ændringen for de to grupper henholdsvis fra 2014 til 2015, fra 2015 til 2016 og den samlede ændring fra 2014 til 2016. Et positivt fortegn er ensbetydende med en gunstig udvikling for landmanden, eksempelvis stigende indtægt eller faldende omkostning.

Det omvendte gør sig naturligvis gældende med negativt fortegn.

Samlet set oplevede bedrifterne i den ringeste fjerdedel den største tilbagegang fra 2014 til 2016 i dækningsbidraget både målt pr. ko og pr. kg EKM. Det kraftige fald i mælkeprisen var den primære årsag til tilbagegangen i dækningsbidraget for begge grupper.

Den væsentligste årsag til, at den bedste fjerdedel har haft en mindre tilbagegang i dækningsbidraget end den ringeste fjerdedel, er, at mælkeydelsen fra 2014 til 2016 steg med 6 procent for de bedste, mens den er stort set uændret for den ringeste fjerdedel.

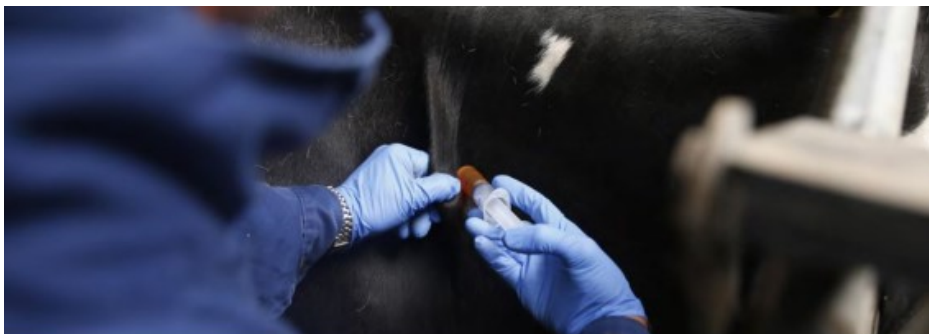
Kigger man isoleret på de enkelte år, er tilbagegangen fra 2014 til 2015 faktisk størst for den bedste fjerdedel. Det skyldes, at denne gruppe har et højere ydelsesniveau (+ 1.300 kg EKM pr. ko) end den ringeste fjerdedel. Et fald i mælkeprisen slår derfor hårdere igennem pr. årsko for den bedste fjerdedel. Fra 2015 til 2016 er faldet pr. årsko imidlertid næsten dobbelt så stort for ringeste fjerdedel. Det skyldes især, at denne gruppe havde et fald i mælkeydelsen, hvor den bedste gruppe havde en stigning i mælkeydelsen.

I 2015 opnåede den ringeste fjerdedel den største reduktion i foderomkostninger pr. kg EKM i forhold til de bedste. Dette ændrede sig dog det efterfølgende år, hvor fodring pr. kg EKM blev 2 øre dyrere for de ringeste og 6 øre billigere for de bedste.

TABEL 5. TEKNISKE NØGLETAL PÅ KONVENTIONELLE BEDRIFTER MED STOR RACE, OPDELT EFTER STIGENDE DÆKNINGSBIDRAG PR. 2015 (SAMME GRUPPER SOM I TABEL 4).

GRUPPE	1	2	3	4
FODEROPTAGELSE OG UDNYTTELSE				
Foderomkostninger, kr. pr. kg EKM leveret	1,38	1,33	1,30	1,23

Stykomkostninger pr. kg EKM leveret	1,64	1,57	1,52	1,48
Energiudnyttelse, pct.	98	98	100	102
Foderoptagelse kg TS pr. dag	22,4	22,9	23,3	23,4
Energioptagelse MJ/dag	145	149	151	155
Kg tørstof pr. årsko	8.159	8.340	8.497	8.558
DØDELIGHED				
Døde køer, pct.	6,83	4,58	4,60	4,10
Dødfødte kalve, pct.	6,83	4,68	5,52	5,23
Døde kalve, 1-180 dage, pct.	7,95	6,13	5,73	3,91



Dyrlæge og diverse stykomkostninger er alle årene omkring 200 kr. pr. årsko lavere for de bedste i forhold til de øvrige.

Udviklingen i de to år viser, at mens de bedste oplevede en stabil ydelsesfremgang og reducerede foderomkostningerne, har de to år været mere svingende for den ringeste fjerdedel. Dette kunne indikere, at den ringeste fjerdedel måske bremsede for hårdt op i fodring i 2015 og i 2016, hvilket dermed kan have kostet på ydelsessiden.

Udviklingen i tilvækst mv. samt dyrlæge og diverse omkostninger har været stort set identisk for de to grupper. Det skal dog bemærkes, at tilvækstværdien i hele perioden har været omkring 600-700 kr. højere pr. årsko for den bedste fjerdedel i forhold til ringeste fjerdedel. Ligeledes er dyrlæge og diverse stykomkostninger omkring 200 kr. lavere for de bedste i forhold til de øvrige.

TABEL 6. UDVIKLING FRA 2014 TIL 2015 OG FRA 2015 TIL 2016 INDEN FOR HOVEDPOSTERNE. TALLENE I TABELLEN ER ÆNDRINGERNE, SAMMENLIGNING AF FJERDELEN MED DE BEDSTE DÆKNINGSBIDRAG I 2016 MED FJERDELEN, DER HAVDE DET RINGESTE DÆKNINGSBIDRAG I 2016. DATA ER FRA 127 KONVENTIONELLE BEDRIFTER MED STOR RACE, DER VAR MED ALLE 3 ÅR.

	2014→2015		2015→2016		2014→2016	
	BEDSTE 1/4	RINGESTE 1/4	BEDSTE 1/4	RINGESTE 1/4	BEDSTE 1/4	RINGESTE 1/4
KR. PR. ÅRSKO						
Mælkeindtægt	-6.371	-5.835	-929	-1.913	-7.300	-7.748
Tilvækst	617	593	-349	-288	269	305
Foder	197	501	144	48	341	550
Diverse	80	91	119	40	199	131
Dækningsbidrag	-5.477	-4.650	-1.015	-2.112	-6.492	-6.762
Kg EKM pr. ko lev.	312	196	280	-158	592	38
KR. PR. KG EKM						
Mælkepris	-0,66	-0,65	-0,14	-0,16	-0,80	-0,82
Foder	0,04	0,08	0,06	-0,02	0,10	0,06
DB	-0,54	-0,50	-0,12	-0,20	-0,66	-0,71

